

Onderwerp Nota Maatschappelijke Participatie

Steller M. Oosterhuis

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 52 15 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk SZ. 13.4004621

Datum **28 NOV 2013** Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de (concept)nota maatschappelijke participatie *Meedoen maakt het verschil*. Deze nota gaat over het bevorderen van maatschappelijke participatie in onze stad. Graag bespreken wij de nota opiniërend met uw raad.

Wij hebben de nota vastgesteld op 26 november 2013 en voor inspraak vrijgegeven. De inspraakperiode start op donderdag 28 november 2013 en loopt tot en met woensdag 8 januari 2014. Het eerste kwartaal 2014 sturen wij u de nota ter besluitvorming.

Het college wil dat alle mensen, jong en oud, in Nederland geboren of van ver komend, mensen met of zonder beperking, als volwaardige burgers mee kunnen doen aan onze samenleving. Bij voorkeur via een reguliere baan, maar als dat (nog) een brug te ver is, door op een andere manier te participeren in de samenleving. Meedoen is belangrijk.

In Groningen hebben we ca. 10.500 bijstandsgerechtigden. Conform de nota Re-visie zicht op werk en participatie in Stad en de daarmee samenhangende Houtskoolschets zijn deze mensen qua ondersteuning onderverdeeld in drie groepen.

De eerste groep, de "zelfdoeners" ondersteunen we door middel van E-dienstverlening. Deze bijstandsgerechtigden worden geacht met een steuntje in de rug zelf hun weg naar de arbeidsmarkt te vinden. De tweede groep wordt intensiever geholpen bij het vinden van een reguliere baan en ondersteunen we met een scala van instrumenten. Deze groep gaat aan de slag in het Centrum voor werk. Dit is een fysieke locatie van waaruit we de uitkeringsgerechtigde de eerste weken begeleiden. Uitkeringsgerechtigden kunnen hier kennis op doen van de arbeidsmarkt en mensen kunnen

bijvoorbeeld deelnemen aan workshops. De derde en ook de grootste groep zijn de “anders actieven”. Deze betiteling is er niet voor niets, uit onderzoek blijkt dat de helft van deze groep al op één of andere manier actief is in het vrijwilligerswerk. Het gaat hier om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Deze concept nota gaat voor een groot deel over deze groep en over de mogelijkheden deze bijstandsgerechtigden meer en beter aan te laten sluiten op de “vrijwilligersmarkt”. Ook zij kunnen talenten, motivatie of voldoende opleiding hebben om te participeren door middel van een reguliere en betaalde baan. Maar we weten eigenlijk onvoldoende over deze groep. Wel op macro niveau maar niet op individueel niveau. Daarom worden al deze bijstandsgerechtigden vanaf 1 januari 2014 in versneld tempo opgeroepen opdat wij op individueel niveau inzicht krijgen in hun mogelijkheden om ook via betaald en regulier werk hun bijdrage te leveren. Dat zal onder de huidige economische omstandigheden niet eenvoudig zijn, maar we moeten wel ons uiterste best hiervoor doen. De economische recessie zal ook een keer over zijn en de werkgelegenheid zal zich ook weer eens herstellen. En dan kan het niet zo zijn dat de toestroom tot de arbeidsmarkt vanuit de groep bijstandsgerechtigden zou stokken omdat we onvoldoende kennis hebben van hun mogelijkheden, motivatie of ambitie.

We kennen op dit moment vanuit verschillende wetten en regelingen instrumenten waarmee we sociale zelfredzaamheid bevorderen en maatschappelijke participatie stimuleren. Een deel van die regelingen wordt uitgevoerd door de gemeente (bijvoorbeeld de WWB en de Wsw) en een deel wordt nu nog door zorgaanbieders uitgevoerd (bekostiging via de AWBZ). De verwachting is dat we vanaf 1 januari 2015 ook verantwoordelijk worden voor de AWBZ dagbesteding.

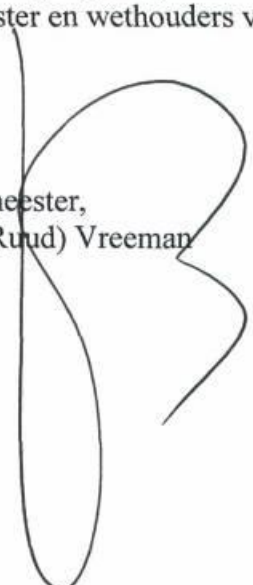
Vooruitlopend op deze ontwikkeling brengen we in deze nota de verschillende regelingen op het terrein van maatschappelijke participatie bijeen, waarbij we minder uitgaan van regelingen maar meer kijken naar het resultaat ‘maatschappelijk actief’. Deels kondigen we in deze nota concrete maatregelen aan, bijvoorbeeld op het gebied van vrijwilligersbeleid. Voor een ander deel zijn we meer richtinggevend en geven we aan hoe we de verschillende regelingen op het terrein van maatschappelijke participatie beter op elkaar willen afstemmen. Door schotten weg te halen tussen regelingen dragen we bij aan minder verkokering en bovendien brengen we op deze manier de activiteiten binnen de Wmo en binnen de Participatiewet dichter bij elkaar.

In de bijlage bij deze brief treft u een schematisch overzicht aan van de context van deze nota ten opzichte van (eerdere) andere nota's.

Wij hopen dat wij op korte termijn met uw raad deze nota kunnen bespreken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of a vertical line on the left, a large loop on the right, and a long horizontal stroke at the bottom.

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

A handwritten signature in blue ink, featuring a stylized 'M' and 'A' followed by a long horizontal stroke.

Conceptnota 'Meedoen maakt het verschil'

Een kijk op maatschappelijke participatie in Groningen

2014 - 2017

November 2013

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Inleiding	3
2. Onze aanpak voor de drie groepen	7
▪ De vrijwilliger op eigen initiatief	7
▪ De bijstandsgerechtigden	11
▪ De mensen met een beperking	16

Lijst met Bijlagen (vanaf pagina 23):

- Bijlage 1: Samenvatting van twee onderzoeken naar vrijwillige inzet
- Bijlage 2: Basisfuncties vrijwilligerswerkbeleid
- Bijlage 3: Afspraken met Stiel
- Bijlage 4: Samenvatting van vier visienota's:
 - ✓ Vrijwilligersnota 'Investeren in sociaal kapitaal' (2007)
 - ✓ Wmo-meerjarenkader 2012 – 2015 'Samen sterk in Stad' (maart 2012)
 - ✓ Re-visie zicht op werk en participatie in Stad (juli 2012)
 - ✓ Visie en uitgangspunten met betrekking tot de vernieuwing van het sociale domein 'Groningen voor elkaar' (oktober 2012)
- Bijlage 5: Overzicht voor de raad met toezeggingen vanuit deze nota
- Bijlage 6: Tussenstand pilot maatschappelijke participatie
- Bijlage 7: Definitie dagbesteding in de huidige AWBZ

Hoofdstuk 1 Inleiding

Groningen wil een stad zijn waarin alle Stadgers actief deelnemen aan de samenleving. Dat gaat niet voor iedereen vanzelf. Omdat we willen dat iedereen écht meedoet, zetten we niet alleen stevig in op werk, maar we willen ook dat zoveel mogelijk mensen naar vermogen maatschappelijk actief zijn in onze Stad. Deze nota gaat over het bevorderen van maatschappelijke participatie in onze stad.

Het mes snijdt hierbij aan twee kanten. Actief bezig zijn is nuttig, leidt tot een hogere betrokkenheid bij wat er leeft in de stad en kan daarnaast bijdragen aan een goede gezondheid en ontwikkeling. Bovendien is voor de mensen met een WWB uitkering sociale activering in de vorm van vrijwilligerswerk of deelname aan activiteiten in wijk of buurt een eerste stap om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Ten tweede hebben, gelet op de financiële en economische situatie, alle Stadgers hard nodig om bij te dragen aan het sociale en maatschappelijke leven in onze stad.

Veranderingen

Met de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning (2007) zijn wij als gemeente al verantwoordelijk om burgers te ondersteunen bij het vormgeven van hun maatschappelijke deelname. Met de decentralisaties in het Sociale Domein wordt dit uitgebreid en worden gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning en dienstverlening aan grote groepen mensen. De contouren van de decentralisaties zijn bekend. Over de financiële invulling moet nog meer duidelijkheid komen. In ieder geval weten we dat we minder geld krijgen.

We zien dat kaders veranderen. Ontwikkelingen in de samenleving, herijking van ons vrijwilligerswerkbeleid en het overhevelen van taken van het Rijk naar gemeenten (zorg, werk en jeugd) liggen hieraan ten grondslag. De belangrijkste veranderingen voor gemeenten zijn dat:

- er nieuwe taken/instrumenten bijkomen (AWBZ-begeleiding/Jeugdzorg/Participatiewet);
- we minder geld krijgen, daardoor minder ondersteuning kunnen geven en dat we meer van mensen zelf vragen;
- we verantwoordelijk worden voor verschillende regelingen en schotten tussen deze regelingen zoveel mogelijk willen weghalen (ontkokeren);
- we zien een aanscherping van regelgeving, toename van plichten (de tegenprestatie), toename van handhaving en toezicht.

Deze veranderingen sterken ons in de gedachte dat we als college moeten blijven vasthouden aan onze ambitie om iedereen mee te laten doen aan onze samenleving. Niet alleen vanuit het perspectief van het individu maar in toenemende mate ook vanuit perspectief van het collectief van de samenleving. Werkenden, werkzoekenden, jong en oud, mensen met een beperking en zonder, iedereen heeft talenten om op één of andere manier maatschappelijk te participeren en daarmee een bijdrage te leveren aan de maatschappij.

Deze nota

Deze nota gaat over maatschappelijke participatie. Met maatschappelijke participatie bedoelen we alle (onbetaalde) activiteiten met de intentie (samen) iets voor anderen en/of de samenleving te doen. Onze visie en uitgangspunten met betrekking tot maatschappelijke participatie hebben we al eerder vastgelegd in een aantal andere nota's.¹ In bijlage 4 treft u een samenvatting aan van deze nota's. In deze nota beschrijven we hoe we maatschappelijke participatie in onze stad willen stimuleren.

Wij realiseren ons dat we dit niet alleen kunnen. Als gemeente hebben we in beperkte mate invloed op het bevorderen van vrijwillige inzet. Onze rol is vooral verbindend en faciliterend.

Als het gaat om maatschappelijke inzet gaan wij in deze nota in op drie groepen:

- Burgers die op eigen initiatief vrijwilligerswerk doen of willen gaan doen. Vanuit ons vrijwilligerswerkbeleid ondersteunen we deze burgers;
- Bijstandsgerechtigden. Voor deze groep kan vrijwilligerswerk de eerste stap zijn naar werk. Deze groep verdient dan ook meer aandacht en deze groep ondersteunen en faciliteren we extra;
- De derde groep is de groep mensen met een beperking. Zij die aangewezen zijn op (arbeidsmatige) dagbesteding rekenen we tot deze groep. Ook deze groep bieden we meer ondersteuning aan.

Al deze groepen mensen willen zich inzetten voor hun medemens en/of de samenleving. Ons beleid is erop gericht om al deze groepen te ondersteunen en te faciliteren, zodat zoveel mogelijk mensen actief kunnen zijn in onze Stad.

Maatschappelijk draagvlak

Vanaf januari 2013 hebben we in diverse werkgroepen samen met zorgaanbieders, re-integratiedienstverleners en het maatschappelijk veld gesproken over dit thema en de manier waarop we dit in onze Stad het beste kunnen vormgeven. Ook hebben we gebruik gemaakt van de bevindingen en conclusies uit twee onderzoeken. Beide onderzoeken zijn uitgevoerd door Onderzoek & Statistiek Groningen. Het gaat hierbij om het participatieonderzoek 'Met z'n allen aan de slag en het onderzoek met betrekking tot ons vrijwilligerswerkbeleid. De belangrijkste conclusies van deze onderzoeken treft u aan in bijlage 1. De uitkomsten van de werkgroepen en de onderzoeken dienen als basis voor deze nota.

¹ - Vrijwilligersnota 'Investeren in sociaal kapitaal' (2007);
- Wmo meerjarencader 2012-2015 'Samen sterk in Stad' (maart 2012);
- Re-visie Zicht op werk en participatie in Stad (juli 2012);
- Visie en uitgangspunten met betrekking tot de vernieuwing van het sociale domein 'Groningen voor elkaar' (oktober 2012).

Wanneer het college deze conceptnota heeft vastgesteld en heeft vrijgegeven voor inspraak, zullen wij de inhoud van deze nota verder bespreken met burgers, maatschappelijke organisaties, de regiegroep adviesorganen en de Cliëntenraad Groningen (WWB en SW). Ook zullen wij de medewerkers van de gemeente Groningen informeren over de inhoud van deze nota.

Ambitie

In het 'Prinsenhofakkoord' (coalitieakkoord 2012-2014) staat kernachtig omschreven waar we in het Sociale Domein op inzetten. Datgene wat van Groningen een sociale stad maakt, willen we behouden. Een gunstig leefklimaat, adequate voorzieningen en een goede dienstverlening aan burgers dragen hieraan bij. Het actief mee kunnen doen, is hierbij ook een belangrijke sleutel. Niet alleen omdat we iedereen hard nodig hebben. Meedoen is ook belangrijk voor mensen zelf: voor ontwikkeling en ontplooiing. Daarom willen we ook de komende jaren blijven inzetten op het stimuleren van de maatschappelijke participatie. En dit moet opleveren dat:

- Meer mensen in onze stad zich vrijwillig inzetten;
- Meer bijstandsgerechtigden maatschappelijk actief zijn;
- Mensen met een beperking mee kunnen (blijven) doen in onze Stad.

Uitgangspunten

Wij hanteren bij onze aanpak de volgende uitgangspunten. Deze uitgangspunten hebben we samen met onze partners in het veld ontwikkeld en sluiten aan bij wat we hebben gezegd in de nota (Re)visie zicht op werk en participatie in Stad (juni 2012) en de visie en uitgangspunten die zijn vastgesteld in het kader van de Sociale Vernieuwing.

- De basis, dat zijn de inwoners zelf. De eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen en hun omgeving staan daarom centraal. Waar nodig ondersteunen wij mensen om mee te doen. Daarbij bieden wij maatwerk en zijn voorzieningen, voor mensen die het niet op eigen kracht redden, beschikbaar en toegankelijk.
- We verlangen van mensen en stimuleren dat ze hun talenten en capaciteiten benutten. Iedereen kan (onbetaald) iets bijdragen aan de samenleving. Mensen hebben soms beperkingen, maar altijd talenten en mogelijkheden.
- We hebben in Groningen een goed ontwikkelde basisinfrastructuur van organisaties in onze stad. We benutten zoveel mogelijk de kracht van deze structuur. We ondersteunen en faciliteren deze organisaties optimaal, zodat zij activiteiten kunnen ontwikkelen of beschikbaar kunnen stellen. Dat doen wij niet zelf.
- De werkwijze en het contact organiseren we dicht bij mensen. Hierbij kijken we welk schaalniveau (wijk, gebied, stedelijk) het beste past bij onze opgaven.
- Collectieve vormen van maatschappelijke participatie zijn op gebiedsniveau beschikbaar. We willen dit koppelen aan de gebiedsgebonden aanpak², waarbij we zoveel mogelijk willen aansluiten bij de behoeften en wensen van de buurt. Deze vormen van maatschappelijke participatie organiseren wij niet zelf. Wij vragen partners om dit voor ons te organiseren.

² (Concept) notitie 'Met elkaar voor elkaar', naar een gebiedsgebonden aanpak van het sociaal domein (oktober 2013).

Conceptnota maatschappelijke participatie november 2013

- Collectief waar het kan, individueel waar het moet. Wanneer mensen ondersteuning nodig hebben, kijken we eerst of dat kan door inzet van collectieve voorzieningen. Intensievere (en/of individuele) vormen van ondersteuning zetten we alleen in wanneer dat nodig is. Dat betekent dat we onze schaarse middelen gericht inzetten op verschillende vormen van dienstverlening, die in onze ogen het meest effectief is.
- We organiseren onze dienstverlening op basis van te behalen resultaten (en budget) en niet meer op basis van doelgroep of regeling. Dat betekent dat de manier waarop we onze activiteiten organiseren afhankelijk is van het resultaat dat we ermee willen behalen.

Hoofdstuk 2 Onze aanpak voor de drie groepen

In dit hoofdstuk presenteren we maatregelen en instrumenten die we willen inzetten om maatschappelijke participatie in onze stad te bevorderen. We hebben drie groepen, te weten:

- Groep 1: de vrijwilligers op eigen initiatief
- Groep 2: de bijstandsgerechtigden
- Groep 3: de mensen met een beperking

Hieronder werken we de drie groepen verder uit door aan te geven waarom we dit doen, wat we al doen en wat we anders willen gaan doen. Ook gaan we in op de financiën.

Groep 1 De vrijwilligers op eigen initiatief

Waarom doen we dit?

In Groningen zijn ongeveer 75 duizend vrijwilligers actief op het gebied van jeugd, welzijn, zorg, cultuur en sport. Zonder al deze vrijwilligers komt het dagelijkse leven in onze stad en in onze wijken en buurten voor een groot deel tot stilstand. Vrijwilligers zijn het sociaal kapitaal van onze samenleving, het cement dat onze stad bij elkaar houdt. Ze zijn er in allerlei soorten en maten, als het gaat om motivatie, tijdsbesteding, voorkeur voor werkzaamheden, mate van zelfstandigheid en de behoefte aan begeleiding.

De organisaties waar al deze vrijwilligers werken zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het ontwikkelen van het eigen vrijwilligersbeleid. Beleid waarin onder meer is aangegeven hoe de werving en selectie, de begeleiding, de waardering en de eventuele onkostenvergoeding van het vrijwilligerswerk is geregeld.

Wij zien het als onze kerntaak om vrijwilligersorganisaties hierin te ondersteunen.

Gezien de grote veranderingen als gevolg van de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de ontwikkelingen in het sociale domein hebben wij de gemeentelijke vrijwilligersnota 'Investeren in sociaal kapitaal' uit 2007 geactualiseerd om zo de contouren van het nieuwe beleid neer te zetten. In juni 2011 hebben wij hierover tijdens de presentatie van het Vrijwilligersonderzoek 2011 met betrokkenen van gedachten gewisseld. Hieruit bleek dat de ondersteuning van vrijwilligersorganisaties - door de makelaar vrijwilligerswerk³ - als ruim voldoende werd ervaren. Maar ook dat deze organisaties een toename signaleerden in het aantal bijzondere groepen dat vrijwilligerswerk doet. Dit betekent dat een goede ondersteuning van de begeleiders van deze doelgroepen gewenst is (zie ook gevarieerder potentieel aan vrijwilligers).

In maart 2013 zijn wij opnieuw met ongeveer tachtig vrijwilligersorganisaties in gesprek gegaan via een zogenaamde peilingsdag. Een samenvatting van deze peilingsdag vindt u in bijlage 1.

³ Wij hebben deze functie op dit moment ondergebracht bij Stiel.

Wij hebben bewust gekozen voor het breed betrekken van het werkveld bij de beleidsontwikkeling omdat wij allemaal voor dezelfde belangrijke opgave staan: meer vrijwilligers actief in de samenleving.

Wat blijven wij doen?

Voor een sterk vrijwilligersbeleid moet de basis op orde zijn. Dit is bij ons het geval. Uit de peilingsdag kwam naar voren dat wij de vijf basisfuncties van het vrijwilligersbeleid naar tevredenheid van het werkveld uitvoeren. Wij hebben deze functies ondergebracht bij de makelaar vrijwilligerswerk. De vijf basisfuncties zijn:

- Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen
- Verbinden en makelen
- Versterken
- Uitbreiden
- Verankeren

In bijlage 2 vindt u een nadere toelichting op de bovenstaande begrippen en de cyclus die zij samen vormen. Jaarlijks maken wij afspraken over de concrete invulling van de basisfuncties met de makelaar vrijwilligerswerk, waarbij er ruimte is voor het leggen van accenten (zie bijlage 3).

Naast de bovengenoemde vijf basisfuncties blijven wij in de periode 2014-2017 de volgende succesvolle en naar tevredenheid van het werkveld uitgevoerde maatregelen aanbieden:

- Wij subsidiëren de makelaar vrijwilligerswerk (op dit moment Stiel) om de reguliere ondersteuning van vrijwilligersorganisaties te verzorgen. Door het geven van informatie e advies, een gratis aanbod deskundigheidsbevordering en hulp bij het vinden en binden van nieuwe vrijwilligers. De makelaar krijgt van ons de opdracht om de verbreding te zoeken door ook lokale instellingen uit te nodigen hun aanbod onder te brengen bij het Kennisplein Vrijwilligerswerk. Dit aanbod is toegesneden op de behoefte van het werkveld. Ook de Groningse Beursvloer, een initiatief om vrijwilligersorganisaties in contact te brengen met maatschappelijk betrokken ondernemingen met als doel gezamenlijk activiteiten te ontplooiën, blijft een terugkerend onderdeel van de opdracht aan de makelaar vrijwilligerswerk.
- Jongere vrijwilligers belonen wij door het uitreiken van de jaarlijkse Jong Goud Award voor die jongeren en studenten die zich dat jaar hebben onderscheiden in het vrijwilligerswerk. Op deze manier merkt ook de stad dat jongeren goede en belangrijke dingen doen voor de maatschappij. De uitreiking vindt plaats in het kader van de landelijke Vrijwilligersdag, die elk jaar in december wordt gehouden

Wat gaan we anders doen?

Voor de periode 2014-2017 leggen wij drie accenten waar wij extra op in gaan zetten. Deze accenten sluiten aan bij de uitkomsten van de peilingsdag. De accenten zijn: meer waardering van het

vrijwilligerswerk, gevarieerder potentieel aan vrijwilligers en aandacht voor de relatie beroepskracht/vrijwilliger.

Waardering van het vrijwilligerswerk

Wij koesteren en waarderen vrijwilligers die een actieve bijdrage leveren aan de sociale samenhang van onze stad. Het positief waarderen hiervan is voor ons een speerpunt. Niet alleen om vrijwilligers te complimenteren, te waarderen en te bedanken voor hun tijd, inzet en bijdrage aan de stad, maar ook om te laten zien dat het doen van vrijwilligerswerk de moeite waard is. Voor de vrijwilliger zelf, de directe omgeving en de stad.

Wij zetten de volgende maatregelen in om vanaf 2014 een extra accent te leggen op de waardering van het vrijwilligerswerk:

- Wij nemen als stadsbestuur jaarlijks deel aan NL Doet. Dit betekent dat wij ons op die dag inzetten voor een vrijwilligersorganisatie uit de stad. Op deze manier willen wij een impuls geven aan vrijwillige inzet voor maatschappelijke doelen. Ook stellen wij onze medewerkers in de gelegenheid om vier uur binnen de reguliere werktijd aan NL Doet deel te nemen.
- Wij vragen de makelaar vrijwilligerswerk maandelijks aandacht te besteden aan het vrijwilligerswerk via het plaatsen van advertenties in de lokale media. Dit kan de bekendmaking van het nieuwe deskundigheidsaanbod van het Kennisplein Vrijwilligerswerk betreffen, maar ook een oproep voor deelname aan NL Doet, Lentekriebels en andere manifestaties die zich op de vrijwillige inzet van stadgers richten.
- Wij dragen als stadsbestuur in al onze werkzaamheden uit hoe belangrijk vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties zijn voor Groningen en geven wij het goede voorbeeld door vier keer per jaar een aantal vrijwilligers extra in het zonnetje zetten door hen uit te nodigen voor een lunch op het stadhuis, gezamenlijk een manifestatie als Noorderzon, Noorderlicht of Noorderslag te bezoeken, een wedstrijd van bijvoorbeeld FC Groningen, Gasterra of een concert van het Noord Nederlands Orkest bij te wonen.
- Een beperkte groep vrijwilligers met een bijstandsuitkering en zonder arbeidsplicht kreeg tot voor kort hun onkosten vergoed via de gemeente. Deze regeling is vanuit het oogpunt van wetgeving en ongelijkheid tussen instellingen en groepen vrijwilligers in juni 2013 afgeschaft. Op 26 juni 2013 heeft de raad met betrekking tot dit onderwerp een motie aangenomen met daarin het verzoek om in deze nota aandacht te besteden aan dit onderwerp en om bovendien hierover in gesprek te gaan met instellingen. Wij vinden het belangrijk dat vrijwilligers niet zelf hun onkosten hoeven te betalen voor het doen van vrijwilligerswerk. Maar het is aan instellingen om dit te vergoeden. Wij gaan hierop sturen en zetten in op het aanspreken van de instellingen om een regeling te hebben waarbij de onkosten van een vrijwilliger worden vergoed. Daarnaast passen wij de subsidieverordening aan zodat de instellingen waarmee wij een subsidierelatie onderhouden als voorwaarde krijgen opgelegd dat zij een onkostenregeling moeten hebben voor vrijwilligers. Uit de eerste gesprekken met instellingen blijkt overigens dat de meeste instellingen zelf de gemaakte onkosten (zijn

blijven) vergoeden aan hun vrijwilligers. In december 2013 informeren wij u per brief nog over de uitkomsten van de gesprekken met instellingen.

Al deze maatregelen leggen wij vast in een communicatieplan Vrijwilligerswerk, waarin wij ook een activiteitenplanning voor het hele jaar opnemen.

Gevarieerder potentieel aan vrijwilligers

Als wij kijken naar de opgave waar wij komende jaren voor staan zijn nieuwe vrijwilligers hard nodig en zeer welkom. Daarom leggen wij samen met de makelaar vrijwilligerswerk het accent op het vergroten van de deelname van nieuwe groepen aan het vrijwilligerswerk. Hierbij bieden wij maatwerk. Dit houdt in dat wij in de voorlichting, bemiddeling, coaching en publiciteit rekening houden met de wensen en behoeften van deze doelgroepen.

Samen met onze uitvoerende instellingen willen wij ook het aandeel niet-westerse vrijwilligers vergroten. Dit doen wij onder meer door het begeleiden en ondersteunen van organisaties van en voor minderheden en hun activiteiten aanbod. Maar ook door het activeren van vrouwen in de zogenaamde interculturele vrouwengroepen in de wijk.

Vooraf vrijwilligers uit kwetsbare groepen en hun begeleiders hebben een toenemende behoefte aan een persoonlijke benadering en advies bij het vinden en behouden van vrijwilligerswerk. Wij geven de makelaar de opdracht om de komende periode extra in te zetten op het begeleiden en ondersteunen van deze vrijwilligers en hun begeleiders op maat en op de werkplek.

In de zorgsector is veel behoefte aan vrijwilligers die zich voor langere tijd verbinden aan bepaalde werkzaamheden, terwijl nieuwe vrijwilligers aangeven vooral incidentele klussen voor kortere tijd uit te willen voeren. Wij vragen de makelaar om dit dilemma samen met de zorgsector te onderzoeken en met aanbevelingen te komen hoe de zorgsector hierop beter in kan spelen.

Relatie beroepskracht - vrijwilliger

Uit het onderzoek naar vrijwilligerswerk komt naar voren dat er aandacht moet zijn voor de gespannen relatie tussen vrijwilligers en betaalde krachten. Vrijwilligers voelen zich niet altijd voldoende gewaardeerd door de beroepskrachten, betaalde krachten voelen zich soms bedreigd door vrijwilligers. Het gaat er dus eigenlijk om waar de werkzaamheden en verantwoordelijkheden van de één ophouden en die van de ander beginnen. Dit is niet altijd eenvoudig te bepalen.

In het kader van buurtwelzijn en het jeugd- en jongerenwerk worden alle medewerkers in de wijken getraind in het omgaan met dit dilemma. Ook brengen wij via een aantal experimenten in de Stip's de samenwerking tussen vrijwilliger en beroepskracht in kaart om zo een scherper beeld van de overlap in taken, werkzaamheden en verantwoordelijkheden te krijgen.

Het gevaar bestaat dat daar waar vrijwilligers taken overnemen die voorheen door beroepskrachten werden uitgevoerd er sprake kan zijn van verdringing. Ons standpunt hierin is dat wij het vrijwilligerswerk als aanvulling zien op de werkzaamheden van de beroepskracht en er dus geen sprake mag zijn van verdringing.

Wij vinden het onderwerp verdringing zo belangrijk dat wij hierover met de vakbonden en de ondernemingsraden van verschillende bedrijven in gesprek willen gaan om dit in onze ogen ongewenste bijeffect als gevolg van het stimuleren van vrijwillige inzet en het bezuinigen op de inzet van beroepskrachten nader te onderzoeken en te voorkomen.

Financiële kaders

Onze inzet wat betreft het ondersteunen van het vrijwilligerswerk zullen we moeten dekken uit het budget dat we hiervoor beschikbaar hebben. Vanuit het gemeentefonds hebben we hiervoor een bedrag van ongeveer 528.000 euro (structureel) beschikbaar.

Meerjarenbeeld in euro's (indicatief)

2014	2015	2016	2017
716.000 ⁴	528.000	528.000	528.000

Toelichting tabel:

Dit budget geven we in 2014 uit aan de volgende onderdelen:

- Deskundigheidsbevordering (55.000 euro)
- Collectieve vrijwilligersverzekering (35.000 euro)
- Makelaar vrijwilligerswerk (411.000 euro)
- Incidentele subsidies (27.000 euro)

Vanaf 2015 bekijken wij samen met onze uitvoerende instellingen hoe wij het budget opnieuw gaan inzetten, ook met het oog op de in deze nota vastgelegde extra accenten voor het toekomstige vrijwilligerswerk. Uitgangspunt is dat een eventuele herverdeling budgettair neutraal plaatsvindt.

Groep 2 Bijstandsgerechtigden

Waarom doen we dit?

Naar verwachting wordt in 2015 de Participatiewet ingevoerd. Ten aanzien van bijstandsgerechtigden hebben we de opgave zoveel mogelijk bijstandsgerechtigden aan het werk te helpen. Voor veel bijstandsgerechtigden zal dat nog een stap te ver zijn. Voor deze groep mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is sociale activering in de vorm van vrijwilligerswerk of deelname aan activiteiten in buurt of wijk een eerste stap om deze afstand te verkleinen. Vrijwillige inzet en het maatschappelijk actief zijn benaderen wij dus vanuit het perspectief van ontwikkeling en re-integratie.

⁴ Dit bedrag is inclusief de korting van 10% op alle subsidiebedragen boven de 10 duizend euro en een rijksbijdrage van 188 duizend euro voor de coördinatie van de wettelijke verplichte Maatschappelijke Stages. Deze verplichting vervalt met ingang van het schooljaar 2014-2015 en daarmee valt ook de rijksbijdrage weg.

Uit ons participatieonderzoek 'Met z'n allen aan de slag' (zie bijlage 1) blijkt dat veel bijstandsgerechtigden al op één of andere manier actief zijn, actief willen worden of bereid zijn hun bijdrage te vergroten. We hebben hier veel waardering voor, maar we willen dat nog meer mensen uit deze doelgroep naar vermogen maatschappelijk gaan participeren. Van organisaties en instellingen vragen we om deze activiteiten te organiseren en begeleiding te bieden.

Wat blijven wij doen?

Zoals in de (Re-)visie aangegeven bieden we geen individuele ondersteuning meer aan de klantengroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, maar collectieve ondersteuning door organisaties te ondersteunen en te faciliteren. Verder hebben we nog een aantal (lopende) projecten specifiek voor deze doelgroep. Stiel, Museum technische werken en Jasmijn Werkt zijn hier voorbeelden van.

Wat gaan we anders doen?

Hieronder stellen we zes richtingen centraal, die we willen inzetten om maatschappelijke participatie van bijstandsgerechtigden te bevorderen.

Betere voorlichting

Wanneer burgers een WWB uitkering aanvragen zetten we in op werk. Voor de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zetten we in op het verrichten van vrijwilligerswerk, de eerste stap richting werk. Onze manieren van communicatie en de inhoud ervan zullen we in de komende periode hierop aanpassen. Vanuit de gemeente geven we hier op de volgende manier invulling aan:

- We informeren klanten over het doen van vrijwilligerswerk en geven aan wat wij van hen verwachten;
- We brengen klanten in contact met vrijwilligersorganisaties door klanten te verwijzen naar de makelaar vrijwilligerswerk⁵ en naar Stip⁶ (steun- en informatiepunt in de wijk). De makelaar vrijwilligerswerkbeleid is op het Werkplein aanwezig, samen met Stip heeft de makelaar zicht op alle vacatures in de vrijwilligersvacaturebank. We verwachten van onze klanten dat ze binnen vier weken contact opnemen met deze organisaties en dat ze ons informeren over het resultaat.
- Verder informeren we alle klantgroepen via onze communicatiekanalen (website, bijsluiters, mailing) over het belang van het maatschappelijk actief zijn, de manieren waarop je actief kunt worden en de organisaties die hierin iets te bieden hebben. Hiermee komen we tegemoet aan de motie 'Meer inzet en waardering voor vrijwilligerswerk' van de PvdA (juni 2013).

Optimaliseren gebruik Stip

Maatschappelijke participatie is dus een onderdeel van de gebiedsgebonden aanpak (Gba). In dertien wijken is er een Stip: een informatiepunt voor ontmoeting, advies, vrijwilligerswerk en hulp. Via Stip willen we bijstandsgerechtigden de kans bieden om op eigen kracht invulling te geven aan de participatieopgave die wij van hen vragen. Dat betekent onder andere dat:

⁵ Deze functie is op dit moment belegd bij Stiel.

⁶ De functie van Stip zal blijven bestaan, maar in de toekomst worden opgenomen in de gebiedsgebonden aanpak.

- er (digitaal) voorlichtingsmateriaal over vrijwilligerswerk aanwezig is;
- WWB klanten via workshops en bijeenkomsten ondersteund worden om zelfstandig en op eigen kracht invulling te geven aan hun participatieopgave;
- er goed opgeleide vrijwillige ervaringsdeskundigen zijn die we in kunnen zetten als 'ambassadeur maatschappelijke participatie'. Deze ambassadeurs zijn al maatschappelijk actief in onze stad en kunnen bij uitstek vanuit hun eigen ervaring vertellen over wat maatschappelijk actief zijn betekent. Bovendien kunnen zij een inspiratiebron zijn voor bijstandsgerechtigden en hen stimuleren en helpen hun weg hierin te vinden;
- de vrijwilligersvacaturebank up-to-date is.

Vanuit de gemeente zullen we Stip voor deze taak moeten toerusten en faciliteren. We nemen dit mee in de verdere ontwikkeling van de gebiedsgebonden aanpak.

Ondersteuning van maatschappelijke instellingen

In de nota (Re)visie zicht op werk en participatie hebben we het 1 op 1 contact met bijstandsgerechtigden, aan wie we zelf geen actieve (re-integratie)dienstverlening bieden, losgelaten. In plaats daarvan hebben we gezegd dat we organisaties gaan ondersteunen om maatschappelijke participatie te bevorderen. Dit willen we doen door de inzet van zogenaamde participatiecoaches. Een participatiecoach werkt vanuit de gebiedsgebonden aanpak en stimuleert en ondersteunt de bijstandsgerechtigde om actief te worden. Concrete taken van een participatiecoach kunnen zijn: het organiseren van thematische bijeenkomsten over vrijwillige inzet in specifieke sectoren of het stimuleren van nieuw aanbod, bijvoorbeeld in het leggen van contact en verbindingen in de wijk. Verder kan een participatiecoach een bijdrage leveren aan netwerkontwikkeling en het samenwerken in wijknetwerken. De participatiecoach rapporteert ook jaarlijks aan de gemeente over de inzet van bijstandsgerechtigden voor wie vrijwilligerswerk een eerste stap naar werk kan zijn.

Wij stellen voor om vanaf 2015 vier participatiecoaches aan te stellen. Het is overigens niet de bedoeling dat een participatiecoach direct vanuit de gemeente werkt. Deze functie gaan we onderbrengen bij één van onze gesubsidieerde maatschappelijke instellingen.

Inzet op projecten voor maatschappelijke participatie

We gaan in de komende periode in gesprek met instellingen over de vraag op welke gebieden (nieuwe) vrijwillige inzet nodig is, waar problemen zijn en welke initiatieven en maatregelen kunnen bijdragen om dit op te lossen. Social return nemen we hierbij ook mee. We onderzoeken of social return voor onze subsidierelaties mogelijk is. Ook gaan we hierover intensief in gesprek met bedrijven. In het meerjarencader Wmo 2012 - 2015 hebben we immers gezegd dat we het bedrijfsleven ook meer bij ons beleid willen betrekken. Deze gesprekken moeten uiteindelijk uitmonden in concrete projectplannen met het doel vrijwillige inzet onder bijstandsgerechtigden te bevorderen. We schatten in dat hiervoor in de komende jaren ongeveer 800 plekken (inclusief de participatiebanen) nodig zijn. Onze inschatting is deels gebaseerd op het onderzoek 'Met z'n allen aan de slag'. Daarnaast zal maatschappelijke participatie voor een deel van de nieuwe instroom in de WWB ook de eerste stap zijn in ontwikkeling naar werk. De uitvoering van deze plannen doen we als gemeente niet zelf. We vragen instellingen om hiertoe het initiatief te nemen. Zij staan immers

dichter bij de burger en zijn daardoor meer deskundig. Onze taak is om uitgangspunten te formuleren waaraan deze plannen moeten voldoen. Voorbeelden hiervan zijn dat initiatieven moeten bijdragen aan de leefbaarheid in de wijk en dat mensen dichtbij uit een gevarieerd aanbod moeten kunnen kiezen. Tenslotte hebben wij een faciliterende rol in de zin van het beschikbaar stellen van geld.

Wij stellen voor om hiervoor in 2015 vanuit het participatiebudget een bedrag te reserveren van 1,3 miljoen euro. Dit bedrag is voor een belangrijk deel gebaseerd op de kosten van begeleiding en premies die we nu ook voor de doelgroep aan de onderkant uitgeven.

Invoering van een nieuw instrument: de tegenprestatie

Sinds januari 2012 hebben gemeenten een nieuw instrument ter beschikking om bijstandsgerechtigden te vragen een tegenprestatie, bestaande uit 'onbeloonde maatschappelijke nuttige werkzaamheden' te verrichten, om zo iets terug te doen voor het ontvangen van een uitkering. De tegenprestatie is *geen* re-integratie instrument en *geen* vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk, het woord zegt het al, is vrijwillig en kan niet afgedwongen worden. Vrijwilligerswerk heeft op zich ook geen relatie met een WWB-uitkering. Dit in tegenstelling tot de tegenprestatie. De tegenprestatie naar vermogen kan verplicht worden opgedragen aan iedereen met een WWB uitkering in de leeftijd van 18 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd.

De tegenprestatie is nu nog een bevoegdheid van gemeenten. Dat betekent dat gemeenten vrij zijn om vorm en inhoud te geven aan de tegenprestatie. De verwachting is dat het Rijk deze bevoegdheid zal omzetten in een verplichting. Deze aanscherping van de tegenprestatieplicht is opgenomen in het 'Wetsvoorstel maatregelen op WWB-terrein en overige SZ-wetten'. Dit voorstel is inmiddels naar de Kamer gestuurd en zal naar verwachting op 1 juli 2014 in werking treden. Dit betekent onder andere dat we beleid op dit terrein moeten ontwikkelen en moeten vastleggen in een verordening. Staatssecretaris Klijnsma heeft op 12 november 2013 over dit onderwerp een brief gestuurd naar de Kamer. In deze brief gaat zij vooral in hoe de tegenprestatie op dit moment door gemeenten wordt vormgegeven in beleid en uitvoering.

Het is nog de vraag hoeveel ruimte gemeenten in de nieuwe wet zullen krijgen om dit instrument vorm te geven. Zoals wij er nu tegenaan kijken, zit er 'speelruimte' tussen het vrijwillige van vrijwilligerswerk en het verplicht opleggen plus handhaven van een tegenprestatie. Ons uitgangspunt is dat wij in eerste instantie bijstandsgerechtigden willen uitnodigen en stimuleren om vrijwilligerswerk te gaan doen.

Wij verwachten dat veel bijstandsgerechtigden uit zichzelf op zoek zullen gaan naar vrijwilligerswerk. Het eerder genoemde onderzoek (bijlage 1) heeft immers uitgewezen dat ongeveer de helft van de bijstandsgerechtigden dit al doen. Slechts diegenen die op geen enkele wijze mee willen doen, zullen wij uiteindelijk een tegenprestatie opleggen en een werkplek aanwijzen.

Dit gaan we na duidelijkheid over het wetsvoorstel verder uitwerken.

Participatiebanen

In 2012 zijn wij gestart met de zogenoemde Participatiebanen, die eveneens zijn bedoeld voor bijstandsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Als gevolg van forse bezuinigingen hebben we in 2014 geld om 300 mensen actief te laten zijn in een participatiebaan. In 2014 willen wij dit instrument herijken. Verschillende redenen liggen hieraan ten grondslag. Wij waarderen dit instrument omdat het tot mooie resultaten leidt, tegelijkertijd is het ook een duur instrument. We geven relatief veel geld uit (vergoeding instelling en premie klant) aan een kleine groep mensen. Onze inzet is om onze schaarse middelen zo effectief mogelijk in te zetten, zodat zoveel mogelijk bijstandsgerechtigden daarbij baat kunnen hebben.

Nu wij gebruik gaan maken van het re-integratie-instrument 'sociale activering' (vrijwillige inzet) voor bijstandsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, kunnen we de participatiebaan gaan inzetten voor die groep bijstandsgerechtigden die al een stapje dichterbij de arbeidsmarkt staat. Hierdoor wordt het instrument goedkoper want deze groep heeft minder begeleiding nodig.

Verder vinden we het belangrijk om verschillen in beloning zoveel mogelijk weg te nemen. De één ontvangt een premie voor het actief meedoen in onze stad, terwijl een ander hiervoor geen enkele extra vergoeding ontvangt. We zullen deze herijking dan ook gebruiken om re-integratie en participatie instrumenten enerzijds en premies of vergoedingen anderzijds beter op elkaar af te stemmen.

We gaan met burgers en met het maatschappelijk veld in gesprek over de vraag hoe we dit het beste kunnen doen en wat hiervoor nodig is.

Hiertoe kunt u in de tweede helft van 2014 een voorstel van ons tegemoet zien.

Financiële kaders

Het instrument de tegenprestatie zullen we moeten betalen vanuit het huidige uitvoeringsbudget. Zoals het nu lijkt, ontvangen we hier geen extra geld voor vanuit het Rijk.

Voor de overige voorstellen, zullen we vanaf 2015 binnen het participatiebudget geld moeten reserveren. In 2014 blijft er in het participatiebudget niet veel ruimte over voor activiteiten voor de doelgroep aan de onderkant. De reden hiervan is dat we nog veel geld nodig hebben voor de gesubsidieerde arbeid.

Meerjarenbeeld Re-integratiedeel⁷

P-budget (in miljoenen euro's)

2014	2015	2016	2017
18.6	17.5	16.3	15.1

⁷ Het re-integratiedeel 2014 van het Participatiebudget is gebaseerd op de voorlopige beschikking. De andere jaren zijn gebaseerd op het meerjarenbeeld 2014 – 2017.

We zien daarom 2014 als ontwikkeljaar. In dit jaar zullen we bovenstaande plannen verder moeten uitwerken en concretiseren. Dat betekent ook dat we in dit stadium nog niet exact aan kunnen geven wat de financiële gevolgen zijn van onze voorstellen. Wel kunnen we een indicatie geven van de kosten voor 2015. Hieronder zetten we de maatregelen en een raming van de kosten voor u op een rij.

Financiering vanuit P-budget (begroting 2015)

Maatregel	Bedrag in euro's
Betere voorlichting	Budget neutraal
Optimaliseren gebruik Stip	100.000
Participatiecoaches	300.000
Projecten Maatschappelijke Participatie	1.300.000
Totaal	1.700.000

In 2015 zullen we moeten bekijken hoe we het participatiebudget vanaf 2016 gaan inzetten.

Groep 3 Mensen met een beperking

Waarom doen we dit?

We willen dat zoveel mogelijk mensen met een beperking kansen hebben om mee te doen in onze stad. Dat kan via regulier werk, maar dat lukt slechts voor een kleine groep. Er zijn mensen die zijn aangewezen op specifieke voorzieningen. Het gaat hierbij om twee voorzieningen:

- Wsw (onderdeel Beschut Werken)
- Dagbesteding (begeleiding groep vanuit de AWBZ)

De Wsw valt onder de gemeente. Dagbesteding valt nu nog onder het Rijk. De verwachting is dat gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk worden voor de dagbesteding.

Wat blijven wij doen

Via de voorziening Beschut Werken (onderdeel van de sociale werkvoorziening), werken mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking een zodanige mate van begeleiding en aanpassingen op de werkplek nodig hebben, dat plaatsing bij een reguliere werkgever niet zonder meer kan worden verwacht. Op dit moment kunnen deze mensen onder begeleiding aan de slag op een beschutte werkplek binnen de werkbedrijven van iederz: bijvoorbeeld op het gebied van de woonconfectie of industrie. Er zijn ook werknemers binnen Beschut die via een detachering (met begeleiding van iederz) bij een reguliere werkgever werken. Ongeveer 500 mensen werken in Beschut werken.

De huidige AWBZ dagbesteding betreft geïndiceerde zorg voor kinderen en volwassenen met matige tot ernstige beperkingen (zie voor omschrijving dagbesteding AWBZ bijlage 7). Dagbesteding of – in AWBZ termen – begeleiding valt uiteen in begeleiding individueel en begeleiding groep. Daarbij kan het om dezelfde inwoner gaan die thuis ondersteuning krijgt bij zijn zelfredzaamheid (begeleiding individueel) en voor een zinvolle invulling van de dag buiten deelneemt aan groepsactiviteiten (begeleiding groep). Deze activiteiten kunnen variëren van arbeidsmatige dagbesteding (werken in een horecagelegenheid onder begeleiding van de zorgaanbieder) tot recreëren (snoezelen en wandelen). Als we in deze nota spreken over dagbesteding, hebben we het over activiteiten in het kader van begeleiding groep.

Dagbesteding biedt mensen structuur in dag en week, sociale contacten en bezigheden. Daarnaast is dagbesteding bedoeld om mantelzorgers te ontlasten. Ongeveer 1650⁸ mensen maken in de stad Groningen gebruik van dagbesteding, waarvan naar onze inschatting 250-400 mensen deelnemen aan een vorm van arbeidsmatige dagbesteding. Deze vorm van dagbesteding vertoont sterke overeenkomsten met de werkzaamheden, die vanuit Beschut Werken worden verricht. Dat betekent dat vanuit verschillende regelingen op meerdere plekken in onze stad dezelfde activiteiten worden georganiseerd, gelijksoortige begeleiding wordt geboden en dat gebeurt voor doelgroepen die voor een deel gelijkenis vertonen. Er is ook een duidelijk verschil. Bij Beschut Werken gaat om een dienstbetrekking en loonvormende arbeid, deelnemers aan dagbesteding doen dit vooral met behoud van uitkering.

Wat gaan we anders doen?

Op 1 januari 2015 (naar verwachting) worden gemeenten verantwoordelijk voor de AWBZ dagbesteding. We willen vormen van dagbesteding – of het nu om recreëren gaat of arbeidsmatige dagbesteding – een plek te geven in of verbinden met de gebiedsgebonden aanpak volgens de uitgangspunten die we hebben vastgelegd in de conceptnota 'Met elkaar, voor elkaar'. Voor de dagbesteding betekent dat:

- er diversiteit en keuzevrijheid zijn voor de burger;
- we dagbesteding zo dicht mogelijk bij de gebruiker organiseren;
- de voorziening zoveel mogelijk algemeen en vrij toegankelijk is (zonder indicatie);
- er een verbinding is met dat deel van de dagbesteding dat niet in de wijk georganiseerd kan worden of onder de kern-AWBZ blijft vallen (intramuraal dagbesteding).

Ook bij dagbesteding staan mensen centraal. Eigen kracht en samenredzaamheid vormen de basis waarop (professionele) ondersteuning geboden wordt. We willen dat inwoners de ondersteuning ontvangen vanuit één integrale aanpak met één verantwoordelijk aanspreekpunt. Ons uitgangspunt is, dat er in principe geen indicatie nodig is voor een zinvolle dagbesteding. Primair ligt de focus op het maatschappelijk laten participeren dichtbij huis in de buurt.

We moeten ook realistisch zijn: zonder nu al de precieze omvang te weten is het duidelijk dat een deel van deze groep zo kwetsbaar is (of wordt) dat er geen sprake zal zijn van maatschappelijk

⁸ Het gaat hierbij om begeleiding groep (extramuraal). Gegevens CIZ Basisrapportage AWBZ gemeente Groningen, juli 2013.

participeren. Ook is het nu al duidelijk dat het niet mogelijk en ook niet wenselijk is om voor alle groepen de activiteiten op wijkniveau te organiseren zijn. Sommige specialistische ondersteuning (aard en omvang) valt mogelijk alleen op stedelijk of regionaal niveau te organiseren zoals de begeleiding van mensen met een niet-aangeboren hersenletsel of auditieve handicaps.

Om te komen tot vernieuwende vormen van dagbesteding voor deze specifieke groepen (en uiteraard ook voor andere groepen van dagbesteding), vinden we het verder belangrijk om zoveel mogelijk met de andere 23 Groninger gemeenten, in een provinciaal verband AWBZ, samen te werken.

Dat onze provinciale samenwerking zijn vruchten afwerpt is al te zien in het gemeenschappelijk ondersteuningsprogramma voor de groep dak- en thuislozen met veel problemen (Regionaal Kompas 2014-2017). Samen met gemeenten in de regio hebben we hierover afspraken gemaakt. Het bijbehorende nieuwe programma '**Actief onder dak**' laat een ombuiging zien ten opzichte van het bestaande programma. We willen dat ook deze doelgroep zoveel mogelijk actief is in onze samenleving. Dat kan door werk, maar ook door het leveren van een maatschappelijke bijdrage. De nadruk ligt dan ook niet meer op zorg en overnemen, maar we zetten in op activering, participatie en wederkerigheid, waarbij we meer ruimte laten aan inwoners zelf om het heft in handen te houden en een eigen bijdrage te leveren aan oplossingen. Ook zetten we geen zware hulpverlening meer in als het lokale sociale team en het eigen netwerk voldoende zijn. Op deze manier leggen we de verbinding tussen de Wet Maatschappelijke Ontwikkeling (Wmo) en de Participatiewet.

Met betrekking tot dagbesteding kijken we ook naar het onderdeel vervoer. De huidige zorginstellingen regelen op dit moment voor een belangrijk deel hun eigen vervoer. We zien op provinciaal niveau veel overlap. We gaan onderzoeken hoe we door het organiseren van de dagopvang dicht bij de inwoner zelf en het bundelen van de verschillende vervoersstromen (doelgroepen vervoer) efficiënter kunnen omgaan met de kosten. Verder is het van belang de integratie binnen dit specifieke vervoer en het openbaar vervoer te bevorderen. Voorbereidend op de overheveling van het huidige AWBZ-vervoer naar de gemeenten, geven zowel vervoerders als zorginstellingen aan graag mee te doen aan experimenten op dit gebied.

Samen ontwikkelen met het werkveld

Op dit moment zien we dat een deel van de huidige leveranciers van groepsgerichte dagbesteding bezig is mee te gaan in de hierboven geschetste beweging. Verschillende zorgaanbieders zijn een samenwerking met elkaar aangegaan en onderzoeken of de verschillende doelgroepen samengevoegd kunnen worden. Daarnaast worden er ook activiteiten ontplooid om mensen uit de doelgroep te mengen met burgers zonder beperking. Ook zien we verplaatsing van activiteiten naar de wijk en dichtbij de woonlocatie (maatwerk in de directe omgeving). Ook komen de diverse zorgaanbieders, en ex-deelnemers (ervaringsdeskundigen) met vernieuwende voorstellen. De plangroepen (Zorgen voor morgen) inventariseren bovendien de aanwezigheid van verschillende vormen van dagbesteding in de wijk. Dit alles biedt een basis om uiteindelijk gezamenlijk te komen tot dagbesteding nieuwe stijl.

We weten dat we er nog niet zijn. In deze notitie geven we op hoofdlijnen de richting aan. Komende periode willen we samen met deelnemers aan dagbesteding, wijkbewoners, belangengroepen en zorgaanbieders in een interactief proces komen tot modellen voor vernieuwde dagbesteding. Deze modellen gaan we in 2014 uitproberen via pilots in een aantal wijken in onze stad. Deze pilots moeten antwoord geven op de meest relevante thema's die we komende periode nog verder zullen moeten uitwerken en concretiseren: de toegang, de zelfregie, de zelforganisatie, de mate van participatie, het schaalniveau, het mengen van groepen, de rol van de eigen sociale netwerken en de financiering.

SW-Beschut: van binnen naar buiten

In de nota (Re)visie zicht op werk en participatie in stad hebben we de noodzaak aangegeven voor het herstructureren van de Sociale Werkvoorziening. De tekorten in de uitvoering van de SW lopen op. Als we niets doen, zal dit wegens bezuinigingen en dalende budgetten de komende jaren alleen maar toenemen. De lijn die we hierbij voor de korte termijn (ca. 0-2 jaar) voor het beschutte bedrijf voor ogen hebben, is dat we streven naar een beschutte werkomgeving voor medewerkers die dat echt nodig hebben (circa 250 van de 500). Conform de Re-visie zicht op werk en participatie in stad is het ons doel om in de komende twee jaar verder in te zetten op de beweging van binnen naar buiten door de werkbedrijven te verkleinen en meer mensen in groepsverband uit te plaatsen bij reguliere werkgevers. Een groep medewerkers gaat dan aan de slag bij een gewoon bedrijf, maar iederz regelt de begeleiding en de werkgever betaalt hiervoor een vergoeding. Voordeel is dat we op deze manier integratie tussen verschillende groepen mensen bevorderen en stimuleren dat mensen het maximale uit zichzelf halen. Daarnaast biedt het zoeken van werkplekken bij reguliere bedrijven het voordeel dat dit tot goedkopere oplossingen leidt. Minder infrastructuur is dan nodig.

Op langere termijn is het beeld, dat we tot verdergaande integratie willen komen tussen dagbesteding en beschut werken voor de mensen die hierop zijn aangewezen (en die niet geplaatst kunnen worden bij een reguliere werkgever via een detachering of een andersoortige constructie). Een aantal keuzes is nog afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en kaders, zoals de uitwerking van het sociaal akkoord, de Participatiewet en de decentralisatie AWBZ. Wanneer hier meer duidelijkheid over is, zullen wij met verdere planvorming hieromtrent komen.

Kansen voor vernieuwing: het aanbrengen van verbindingen

Wat we nu kunnen opmaken uit de contouren van de voorgenomen Participatiewet is dat het vast staat dat er een nieuwe regeling Beschut Werken komt. Hoe dit er precies uit komt te zien en hoe dit zich exact verhoudt met de op te richten Werkbedrijven staat nog niet helemaal vast. De landelijke uitwerking van het Sociaal Akkoord ligt nog in de Werkkamer. Wat daarvan de exacte consequenties zijn, zal komende periode moeten blijken. Beleid met betrekking tot een nieuwe regeling Beschut Werken zullen we in ieder vast moeten leggen in een verordening. Dit biedt ruimte voor het maken van keuzes. We denken nu al na over wat de consequenties kunnen zijn van onze keuzes. Organiseren we dit in de vorm van een eigen (en zelfstandige) voorziening of gaan we deze voorziening, zoveel mogelijk integreren met andere voorzieningen, zoals dagbesteding. Dagbesteding komt vanaf 2015 immers ook bij gemeenten te liggen. Het uitgangspunt voor ons is, dat het resultaat

'maatschappelijk actief' voorop moet blijven staan en dat we regelingen minder belangrijk vinden en zoveel mogelijk met elkaar willen verbinden (minder verkokering).

Pilot maatschappelijke participatie

Het aanbrengen van verbindingen tussen verschillende vormen van maatschappelijke participatie zijn we nu al aan het verkennen in een pilot. Eind 2012 zijn we hiermee gestart. De pilot richt zich op het ontwikkelen en aanbieden van verschillende soorten activiteiten voor mensen die niet of nauwelijks over arbeidsvermogen beschikken en die vanuit verschillende regelingen (beschut, AWBZ-dagbesteding, WWB) op deze vormen van participatie zijn aangewezen. We proberen binnen deze pilot activiteiten en begeleiding van deze verschillende groepen burgers, zoveel mogelijk met elkaar te laten integreren. Het experiment voeren we uit in en nabij de Vensterscholen van Hoogkerk en Paddepoel.

In onze brief van 18 oktober 2012 (SZ.12.3284677) hebben wij u toegezegd dat u eind 2013 een (tussen)evaluatie van ons ontvangt over deze pilot. Deze tussenstand leggen we gelijktijdig met deze nota aan u voor en treft u aan in bijlage 6. De eerste resultaten zijn positief. Deelnemers laten zich makkelijk samenvoegen, er is meer aanbod beschikbaar voor deelnemers om te kiezen en bovendien wordt er goed samengewerkt. Dit laatste geldt overigens ook voor de betrokken instellingen.

We gaan nog een jaar door met de pilot en we willen de eindevaluatie in december 2014 aan u presenteren.

Financiële kaders

Dagbesteding wordt nog gefinancierd vanuit de AWBZ. Naar verwachting komt de AWBZ begeleiding vanaf 2015 over van het Rijk naar gemeenten. De exacte budgetten zijn nog niet bekend. Wel weten we dat hier een budgetkorting op plaatsvindt van 25%. In Groningen maken zo'n 1650⁹ mensen met een beperking gebruik van dit instrument en de gemiddelde afname bedraagt zo'n 4.5 dagdeel per week. Hierbij kan het zijn dat mensen soms in de stad Groningen wonen en in de provincie deelnemen aan dagbesteding. Dit geldt uiteraard ook andersom. Verder weten we dat de kosten liggen tussen de 40 tot 70 euro per dagdeel.¹⁰ Berekening laat zien dat deze overheveling gepaard gaat met een fors bedrag.

Het beschutte deel van de SW dekken we door de subsidie die we van het Rijk ontvangen. Hierbij maken we geen onderscheid tussen de rijkssubsidie voor het beschutte deel en de rest van de SW populatie. Berekening laten zien dat we in 2014 van de 30.3 miljoen euro die we voor de SW van het

⁹ Begeleiding groep extramuraal. Gegevens CIZ Basisrapportage AWBZ gemeente Groningen, juli 2013.

¹⁰ 'Werk is de beste zorg' (Praktisch onderzoek naar de aansluiting van SW beschut werken en AWBZ- arbeidsmatige dagbesteding), Berenschot, 2013.

rijk ontvangen, zo'n 10.6 miljoen euro naar het beschutte deel gaat. Het geld is niet beschikbaar in die zin dat het vrij besteedbaar is, we geven het uit aan loonkosten.¹¹

Meerjarenbeeld SW Beschut
(indicatief in miljoenen euro's)

2014	2015	2016	2017
10.6	9.7	8.8	7.9

De subsidie die we voor de Wsw ontvangen zal komende jaren alleen maar dalen. Drie jaar geleden kregen gemeenten een rijkssubsidie van 27 duizend euro per SW-er. De komende jaren daalt die bijdrage gestaag, tot uiteindelijk 22 duizend euro in 2020.

Tenslotte

We gaan een periode tegemoet waarin we met elkaar voor een uitdagende klus staan. De overheveling van taken naar gemeenten, het vormgeven van de tegenprestatie en het verbinden van verschillende vormen van maatschappelijke participatie zijn enkele thema's die waarschijnlijk leiden tot lastige discussies.

Ondanks onze stevige opgave, zien wij de veranderingen in het Sociale Domein ook als een enorme kans. Lokaal kunnen we meer maatwerk bieden en de betrokkenheid van mensen vergroten. Daarnaast kunnen we verschillende taken op het gebied van werk, jeugd en zorg meer integraal uitvoeren en beter op elkaar afstemmen, waardoor de kwaliteit van ondersteuning en zorg verbetert. Voor ons ligt dus de grote uitdaging – voor minder geld – onze dienstverlening goed en wellicht zelfs beter te organiseren. Zo kunnen we een stad blijven waarin dienstverlening en voorzieningen op peil zijn en waarin we zorg en steun kunnen blijven bieden aan Stadgers die het nodig hebben.

¹¹ In de begroting 2013 wordt in totaal 8.6 miljoen euro beschikbaar gesteld vanuit gemeentelijke middelen om de tekorten op de SW-uitvoering af te dekken. Een deel daarvan heeft betrekking op het beschutte bedrijf.

Bijlage 1: Samenvatting twee onderzoeken naar vrijwillige inzet

Hieronder brengen wij de belangrijkste uitkomsten van twee onderzoeken beeld. Beide uitgevoerd door Onderzoek & Statistiek Groningen. Als eerste schetsen we een beeld van de belangrijkste conclusies van de peilingsdag vrijwilligerswerkbeleid 2013. Ten tweede zetten we de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek naar vrijwillige inzet onder bijstandsgerechtigden (Met z'n allen aan de slag) op een rijtje.

Onderzoek vrijwilligerswerkbeleid 2013¹²

1. Als gevolg van veranderende wet- en regelgeving in het Sociale Domein doet de overheid een groter beroep op het vermogen van burgers om zelf keuzes te maken als het gaat om het vragen van hulp aan anderen en hun deelname aan de samenleving. Als gemeente zorgen wij voor voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn en stimuleren wij dat burgers hun eigen informele zorgnetwerk ontwikkelen. Hierdoor neemt de behoefte aan beroepskrachten af en daarmee het maatschappelijk belang van vrijwilligerswerk sterk toe. Want iedere burger is een potentiële vrijwilliger die geacht wordt zijn of haar steentje bij te dragen.
2. Vrijwilligersorganisaties willen hier graag een rol in vervullen en doen dat vaak ook al. Ze constateren een aantal belemmeringen als het gaat om de inzet van vrijwilligers:
 - **Continuïteit:** Belangstelling voor het doen van structureel vrijwilligerswerk neemt af, vrijwillige (incidentele) inzet is wel relatief populair;
 - **Werkdruk:** Vrijwilligers doen iets vrijwillig, omdat ze het leuk vinden. Willen ze (en kunnen ze) de stress en verantwoordelijkheid dragen die bij de uitvoering van taken op het gebied van zorg en ondersteuning komt kijken;
 - **Deskundigheid:** Sommige taken werden eerder gedaan door beroepskrachten;
 - **Begeleiding:** Een goede begeleiding van de vrijwilliger blijft belangrijk.
3. Om meer vrijwilligers te werven en te behouden:
 - Is een **statusopwaardering** van het vrijwilligerswerk noodzakelijk;
 - Is het wenselijk dat organisaties en de gemeente **meer investeren** in vrijwilligers en de ondersteuning ervan;
 - Is een aanbod **deskundigheidsbevordering** nodig dat goed aansluit bij de wensen en behoeften van vrijwilligers (organisaties);
 - Is meer **invloed van** vrijwilligers op het beleid van de instelling waar zij actief zijn gewenst.
4. Tot slot moet er aandacht zijn voor de gespannen relatie tussen vrijwilligers en betaalde krachten; vrijwilligers voelen zich niet altijd voldoende gewaardeerd en betaalde krachten voelen zich soms bedreigd (gaat hij/zij mijn baan overnemen).

¹² De uitkomsten van het volledige onderzoek liggen ter inzage in de visietrommel.

Vrijwillige inzet onder bijstandsgerechtigden

In verband met de landelijke discussie over de tegenprestatieplicht vonden wij het interessant om onderzoek te doen naar het aantal bijstandsgerechtigden dat in Groningen al op één of andere manier meedoet in onze samenleving. Daarom hebben we Onderzoek en Statistiek Groningen (O&S) gevraagd om hier onderzoek naar te doen.

Het onderzoek richtte zich op dat deel van het klantenbestand van SOZAWE aan wie we geen actieve (re-integratie) dienstverlening bieden. Het gaat hierbij om een groep van ongeveer 6.150 klanten (voorjaar 2013). We hebben deze groep mensen vergeleken met een controlegroep burgers uit de gemeente Groningen die geen bijstandsuitkering ontvangen.

Verder hebben we O&S gevraagd zich in het onderzoek te focussen op de leeftijdscategorie 27 tot 67 jaar. We verwachten van jongeren onder de 27 jaar dat ze zich vooral richten op scholing en/of en betaalde baan en niet op vrijwillige inzet. Mensen die mantelzorger zijn, hebben we ook betrokken bij dit onderzoek. In juni 2013 hebben we uw raad per brief (kenmerk: SZ 13.3743989) geïnformeerd over de uitkomsten van dit onderzoek.

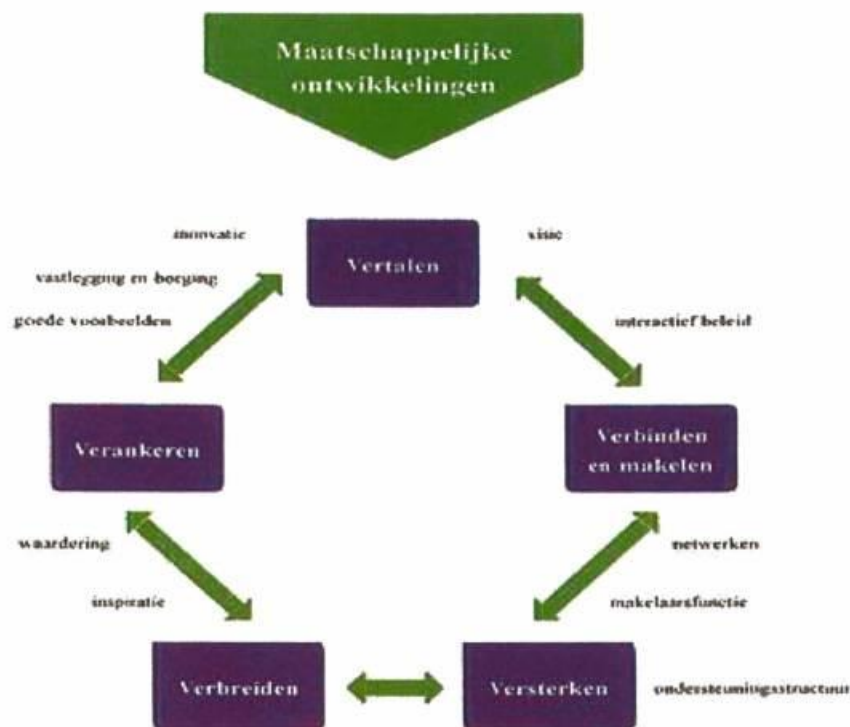
Hieronder zetten we de belangrijkste conclusies uit dit onderzoek naar vrijwillige inzet onder bijstandsgerechtigden op een rijtje:

1. Bijstandsgerechtigden zijn vaker maatschappelijk actief dan niet-bijstandsgerechtigden (respectievelijk 54 procent om 47 procent).
2. Iets meer dan de helft van het klantenbestand van SOZAWE (54 procent), aan wie we geen actieve re-integratie dienstverlening bieden, is al maatschappelijk actief. Van deze groep wil 25 procent nog wel iets meer doen. Bij de controlegroep (niet-bijstandsgerechtigden) wil 10 procent nog wel iets meer doen.
3. Ook bijna de helft van de klanten die nog niet maatschappelijk actief zijn, zou dit wel graag willen (ruim 1.500) mensen. Daarbij is het wel van belang rekening te houden met de geringe lichamelijke en psychische belastbaarheid bij een deel van deze groep.
4. Bijstandsgerechtigden die nu nog niet actief zijn, maar wel willen participeren, geven relatief vaak als reden op dat ze het leuk vinden, nuttig voor zichzelf, maar vooral goed voor de samenleving.
5. Ook ongeveer een kwart van de bijstandsgerechtigden in het onderzoek is nog niet maatschappelijk actief en heeft op dat vlak ook geen ambities. Geestelijke en/of lichamelijke problemen spelen een grote rol om niet actief te zijn.
6. Ongeveer één derde van de bijstandsgerechtigden die maatschappelijk actief zijn, verleent mantelzorg. Dit is een intensieve vorm van maatschappelijke participatie – wordt veel meer tijd aan besteed – dan andere vormen van maatschappelijke participatie.

Bijlage 2: Basisfuncties vrijwilligerswerkbeleid

Het gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid is vormgegeven rondom vijf basisfuncties. Deze zijn door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk en het Ministerie van VWS ontwikkeld om gemeenten en betrokken organisaties te helpen het vrijwilligerswerk goed te ondersteunen. De vijf basisfuncties zijn:

- Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen
- Verbinden en makelen
- Versterken
- Verbreiden
- Verankeren

Cyclus

De basisfuncties volgen elkaar op in een cyclus. Beginnend bij het vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen in een visie en concreet beleid (Functie 1: Vertalen). Dit beleid komt door het leggen van verbindingen tussen verschillende partijen interactief tot stand, waarbij een makelaar de partijen bij elkaar brengt en de vrijwilligers toeleidt naar vrijwilligerswerk (Functie: Verbinden en makelen). Voor het ondersteunen van vrijwilligers(organisaties) is een goede structuur nodig, waar de makelaar onderdeel van uitmaakt (Functie 3: Versterken). Tegelijkertijd is het van belang om mensen te blijven inspireren en verleiden om vrijwilligerswerk te doen (Functie 4: Verbreiden). Succesvolle aanpakken,

goede voorbeelden, kennis en ervaring kunnen vastgelegd worden en zorgen voor borging (Functie 5: Verankeren). Dit borgen gaat gepaard met een evaluatie, die op zijn beurt voor input zorgt voor het actualiseren van de visie en het beleid. En zo is de cirkel rond.

Bijlage 3: Afspraken met Stiel (Programma van Eisen)

Met Stiel hebben wij met betrekking tot de ondersteuning van het vrijwilligerswerk de volgende afspraken voor 2014 gemaakt:

- a. Organisaties worden in staat gesteld eigen vrijwilligerswerkbeleid te formuleren;
- b. Er is een platform waarin organisaties kennis en informatie uitwisselen;
- c. Er is een aanbod van deskundigheidsbevordering dat aansluit bij de behoefte van vrijwilligers(organisaties), met extra aandacht voor fondsenwerving en werving nieuwe vrijwilligers;
- d. Het lokale aanbod van deskundigheidsbevordering wordt met andere aanbieders afgestemd;
- e. Het vrijwilligerswerk wordt actief en positief onder de aandacht gebracht;
- f. Zorgt voor de coördinatie van de NL-DOET-dagen en het ondersteunen van organisaties die daarin participeren.

Bijlage 4: Samenvatting vier visienota's

Vrijwilligersnota 'Investeren in sociaal kapitaal' (2007)

Met ons vrijwilligerswerkbeleid willen wij een zodanig stimulerend vrijwilligersklimaat realiseren dat burgers zich betrokken voelen bij de samenleving en daaraan een duurzaam aandeel leveren. Naast traditionele vrijwilligers zijn er nieuwe doelgroepen, zoals maatschappelijk verantwoorde ondernemers en werknemers, scholieren, studenten, mensen met een uitkering en een groeiende groep actieve ouderen. Mensen willen zich niet altijd meer voor jaren binden en het werk moet in te passen zijn in andere verantwoordelijkheden en tijdspasseringen die deze huidige tijd te bieden heeft. Het aantal natuurlijke vindplaatsen neemt af, onder andere door ontzuiling, individualisering en andere vormen van tijdsbesteding.

Wij willen de komende jaren een groter en gevarieerder potentieel aan vrijwillige inzet van burgers en de bestaande vrijwilligersdoelgroep zichtbaar uitbreiden met jongeren, vitale ouderen, langdurig werklozen en migranten. Dit doen wij vooral door de organisaties in staat te stellen een goed vrijwilligersbeleid te voeren. Wij vinden ons beleid geslaagd als vrijwilligersorganisaties over een aantal jaren aangeven minder problemen te hebben bij het vinden en binden van vrijwilligers.

De ontwikkelingen in het vrijwilligerswerk vragen om nieuwe vormen van vrijwilligersbeleid en ondersteuning. De huidige ondersteuning van het vrijwilligerswerk is hierop nog onvoldoende toegesneden. Wij willen daarom het vrijwilligerswerkbeleid en de ondersteuning van organisaties beter structureren en veel meer vraaggericht gaan werken.

Binnen onze eigen organisatie gaan wij het vrijwilligerswerkbeleid beter inbedden door het *vrijwilligers inclusief* denken en handelen te bevorderen. Om het werk van vrijwilligersorganisaties te vergemakkelijken willen we minder bureaucratische rompslomp en minder regelgeving. Wij ontwikkelen een digitaal handboek met daarin praktische handreikingen voor vrijwilligersorganisaties. Wij gaan het vrijwilligerswerk actief promoten en waarderen door mee te doen aan landelijke promotiedagen voor het vrijwilligerswerk en het belang van vrijwilligerswerk actief onder de aandacht van onze eigen medewerkers te brengen.

Wmo-meerjarenkader 2012 – 2015 'Samen sterk in Stad' (maart 2012)

In het meerjarenkader Wmo 2012-2015 worden de beleidsdoelstellingen voor de komende jaren verder uitgewerkt. We doen dat voor onze stad aan de hand van vier hoofdthema's:

- Beter benutten van de kracht in de samenleving
- Meer ondersteuning op maat, flexibel en dichtbij
- Versterken van de eigen kracht van burgers
- Veranderingen van rollen en verantwoordelijkheden

De programmadoelen worden in de nota per thema nader ingevuld en toegelicht. Ons ambitieniveau is daarbij vooral gericht op het verder ontwikkelen van burgerkracht als sleutel tot participatie. Dit heeft grote betekenis voor onze eigen organisatie, de organisaties in het maatschappelijk middenveld en burgers. Het gaat er om de verkokering, bureaucratie en explosieve groei van

uitgaven die in de afgelopen periode zijn ontstaan een halt toe te roepen. We staan voor de opgave een samenleving te stimuleren waarin de onderlinge sociale verbanden (weer) centraal staan. Het draait daarbij om de vraag hoe mensen hun leven zelfstandig en met elkaar kunnen organiseren, al dan niet aangevuld met ondersteuning. Geen eenvoudige opgave als we kijken wat er nog op ons afkomt (decentralisaties). Met dit meerjarencader proberen we hier zo goed mogelijk op te anticiperen. We bouwen daarbij voort op de basis die we in de afgelopen periode hebben gelegd.

Re-visie zicht op werk & participatie in Stad (juli 2012)

De 'Re-visie zicht op werk & participatie in Stad' geeft aan op welke manier we dienstverlening aan werkzoekenden en Wsw-medewerkers willen organiseren. Vanwege dalende budgetten en veranderende uitgangspunten binnen het maatschappelijke domein, moeten en willen we op een andere manier uitvoering geven aan de sociale zekerheid en de sociale werkvoorziening in onze stad. We leggen nadrukkelijk de verbinding met bedrijven en maatschappelijke organisaties. We bieden niet meer iedereen een vaste contactpersoon vanuit de gemeentelijke organisatie als het gaat om ondersteuning naar werk en maatschappelijke participatie. We bouwen aan een nieuwe uitvoeringsorganisatie, waarbij in ieder geval SOZAWE en iederz betrokken zijn, voor de ondersteuning van mensen die gebruik maken van de diensten binnen de Wwb en de Wsw. We doen dit om zoveel mogelijk de ondersteuning voor kwetsbare groepen te kunnen waarborgen. Voor burgers in onze Stad betekent dit dat degenen die het zelf kunnen, ook meer zelf moeten doen. Voor Wsw-medewerkers betekent het dat zij zoveel mogelijk bij reguliere bedrijven aan het werk gaan. Voor onze organisatie betekent dit dat we zo efficiënt mogelijk moeten werken en optimaal gebruik moeten maken van de partners in onze gemeente en onze regio.

Visie en uitgangspunten m.b.t. de vernieuwing van het sociale domein 'Groningen voor elkaar' (oktober 2012)

In de nota 'Groningen voor elkaar' omschrijven we de visie en uitgangspunten m.b.t. de vernieuwing van het sociale domein, zoals we die voor ogen hebben. Wanneer taken met betrekking tot de AWBZ van het Rijk overkomen naar gemeenten en wanneer de gemeente verantwoordelijk wordt voor een geïntegreerde uitvoering van taken op de arbeidsmarkt, worden die, waar mogelijk en afhankelijk van de beleidsvrijheid, binnen de kaders van deze nota geïmplementeerd. Nog niet alles is duidelijk, daarom is deze nota het vertrekpunt en wordt die, op onderdelen, mogelijk de komende jaren geactualiseerd.

Bijlage 5: Overzicht met toezeggingen vanuit deze nota

Wat	Wanneer
Brief met resultaat gesprekken instellingen over de vrijwilligersonkostenvergoeding (motie onkostenvergoeding, juni 2013)	December 2013
Raadsvoorstel (ASV) onkostenvergoeding	Januari 2014
Verordening Tegenprestatie	Tweede helft 2014
Voorstel herijking Participatiebanen	Tweede helft 2014
Nieuwe verordening Beschut Werken	Tweede helft 2014
Eindevaluatie pilot Maatschappelijke Participatie	December 2014

Bijlage 6: Tussenstand pilot Maatschappelijke Participatie

Achtergrond Pilot Maatschappelijke Participatie

We kennen op dit moment vanuit verschillende wetten en regelingen instrumenten waarmee we sociale redzaamheid en maatschappelijke participatie van verschillende groepen Stadgers stimuleren. Een deel van die regelingen wordt uitgevoerd door de gemeente (bijvoorbeeld de WWB en de Wsw) en een deel wordt door zorgaanbieders uitgevoerd (AWBZ). In de praktijk betekent dit dat er vanuit verschillende regelingen door verschillende instellingen op meerdere plekken in onze stad vormen van maatschappelijke participatie (inclusief infrastructuur) worden georganiseerd, die voor een belangrijk deel overeenkomsten vertonen.

Zoals het nu lijkt, komt vanaf 2015 de uitvoering van de AWBZ-begeleiding over van het Rijk naar gemeenten. Voor ons de aanleiding om samen met een aantal partners in onze Stad in een pilot te verkennen hoe we verschillende regelingen, die we nu veelal verkokerd uitvoeren, op een behendige manier kunnen samenbrengen.

Doel van de pilot

Onze aanname is dat we door deze aanpak winst kunnen behalen, zowel maatschappelijk als financieel. We onderzoeken in de praktijk of het samenbrengen van regelingen gericht op hetzelfde resultaat (maatschappelijk actief) kan leiden tot een aanpak die effectief is. We verwachten dat we daardoor meer mensen maatschappelijk kunnen activeren en dat ze kunnen kiezen uit een groter aanbod. Verder kunnen de samenwerkende organisaties kennis en ervaringen uitwisselen en onderzoeken hoe we het samengaan van regelingen het beste kunnen organiseren. Bovendien spelen de kosten een rol. Kunnen we het in deze vorm ook goedkoper doen.

Aanpak

De pilot is in oktober 2012 gestart. De uitvoering wordt gedaan door WerkPro, NOVO en iederz (gemeente Groningen) en vindt plaats met gesloten beurzen en binnen bestaande budgetten. De gemeente is in dit project niet alleen uitvoerder. We hebben ook een faciliterende en coördinerende rol.

Binnen de pilot stellen de samenwerkingspartners hun activiteiten open voor alle doelgroepen. Deelnemers bieden we dan ook een zinvolle en nuttige activiteit aan bij één van de betrokken organisaties. Het gaat hierbij om de (arbeidsmatige) dagbesteding in de AWBZ en de participatiebanen vanuit de WWB. Bij de Wsw gaat het om mensen met een SW-indicatie en aangewezen zijn op het beschutte deel. Voor zover mogelijk, delen de partners de begeleiding en huisvesting. De pilot Maatschappelijke Participatie richt zich op activiteiten in en rond de Vensterscholen in Hoogkerk en Paddepoel omdat zowel WerkPro, NOVO en iederz in deze delen van de Stad actief zijn. Bovendien levert de pilot op deze manier een bijdrage aan maatschappelijke doelen, zoals de leefbaarheid in de wijk.

Resultaten en bevindingen

Zijn de verschillende doelgroepen vergelijkbaar?

Als we de vraag willen beantwoorden in hoeverre de drie verschillende doelgroepen vergelijkbaar zijn, dan zien we duidelijke verschillen. De doelgroep van NOVO en iederz kenmerkt zich door motivatie en plichtsbesef, vooral als het gaat om aanwezigheid. Hier moeten we sommige WWB-ers meer in motiveren. Verder leert ervaring dat integratie tussen de verschillende groepen mogelijk is en dat de deelnemers zich makkelijk laten samenvoegen. Bovendien wordt er goed samengewerkt, waarbij we moeten opmerken dat de cliënten van NOVO meer gedijen in een omgeving met routinematige werkzaamheden, terwijl de WWB-populatie hierin meer flexibel is. Wat verder opvalt, is dat de WWB-populatie en enkele SW-ers zelfstandiger zijn en over meer vaardigheden beschikken dan de andere doelgroep. In de toekomst kan dit perspectief bieden om 'sterkere' kandidaten te vragen en iets 'zwakkere' kandidaten te ondersteunen.

Kwantitatieve resultaten

Vijftig deelnemers zijn afgelopen jaar gestart in de pilot, terwijl het onze doelstelling was om ongeveer 60 deelnemers op deze manier te activeren. Op dit moment zijn nog 36 mensen actief in de pilot. De reden van uitval heeft vooral te maken met ziekte en motivatie. Een belangrijk deel van de deelnemers is afkomstig van NOVO. Het aantal deelnemers vanuit de WWB populatie blijft achter. Dit heeft te maken met de toestroom van deze groep en het feit dat we de pilot uitvoeren in twee specifieke wijken. Om ons te helpen deze groep voor de pilot te activeren hebben we hulp gevraagd aan onze netwerkpartners in de wijk (sociaal buurtbeheer, Stiel, MJD).

Ook kunnen er meer mensen vanuit iederz aan de pilot deelnemen. Gevoelens van onzekerheid en onveiligheid maakt dat de stap om deel te nemen (te) groot is. Daarnaast is een belemmerende factor het feit dat iederz veel resultaatafspraken heeft gemaakt met externe opdrachtgevers waardoor er geen mensen vrij gemaakt kunnen worden voor de pilot.

Samenwerking tussen instellingen

Als we kijken naar de onderlinge samenwerking van de betrokken instellingen, dan verloopt deze goed. Er is bereidheid om kennis en informatie te delen, deelnemers over te dragen, nieuwe initiatieven worden ontwikkeld en bij problemen wordt er gezocht naar oplossingen. Sommige begeleiders vinden het ondersteunen van deelnemers uit andere doelgroepen niet gemakkelijk. Dit is nieuw en verdient aandacht. Wij bieden deze begeleiders coaching en ondersteuning aan.

Een punt van discussie tussen samenwerkende partners is de vergoeding voor de ondersteuning van deelnemers. We hebben afgesproken om de pilot uit te voeren met gesloten beurzen. In de praktijk blijkt dat dit niet eenvoudig is. De vergoeding vanuit de AWBZ voor dagbesteding is hoger, dan de vergoeding voor het begeleiden van een deelnemer in een participatiebaan. In de toekomst wordt dit probleem opgelost, wanneer we één uitvoeringsbudget ontvangen voor het Sociale Domein.

De betrokken organisaties zijn zeer gemotiveerd om inhoud en vorm te geven aan de pilot. Lastig is, dat medewerkers afkomstig zijn van drie afzonderlijke organisaties met verschillende belangen. Hierdoor ontbreekt soms de regie en het gemeenschappelijke doel. We gaan hier meer aandacht aan besteden. Bovendien willen we meer aandacht besteden aan de vraag of onze manier van samenwerken efficiënt is.

Maatschappelijke opbrengsten

De werkwijze, die we hebben gekozen, leidt tot meer mogelijkheden voor burgers. We bundelen activiteiten, waardoor deelnemers uit een groter aanbod kunnen kiezen. Er zijn meer dan 13 verschillende vacatures waarop we meerdere deelnemers kunnen plaatsen. De activiteiten zijn ook zeer verschillend. Deelnemers kunnen actief zijn in de groenvoorziening, de horeca of een ondersteunende functie vervullen in één van de Vensterscholen. Er zijn ook nieuwe initiatieven ontstaan, zoals een wekelijks terugkerende verkooppunt van tweedehands kleding in Paddepoel of het onderhouden van moestuintjes in de buurt. Bij dit laatste hebben we de aansluiting gezocht met het armoedebeleid (Toentje). Al deze activiteiten dragen bij aan de verbetering van het beheer, het onderhoud of de leefbaarheid in de wijk.

Financieel voordeel

Als we de vraag moeten beantwoorden of deze aanpak leidt tot een goedkopere uitvoering, dan moeten we u helaas het antwoord op dit moment nog schuldig blijven. We hebben nog niet voldoende inzicht in de kosten. De reden hiervan is dat we afgelopen jaar vooral de focus hebben gelegd op de onderlinge samenwerking, het ontwikkelen van activiteiten en het stimuleren van deelnemers om mee te doen. De komende periode gaan we hiermee aan de slag.

Verbreding van de pilot

De pilot concentreert zich fysiek op twee plekken, namelijk in en rondom de Vensterscholen in Hoogkerk en Paddepoel. Dit heeft zijn voordelen, maar we moeten tegelijkertijd constateren dat dit ook een beperkende factor is. We ontwikkelen veel nieuwe activiteiten, waardoor we als samenwerkingspartners mogelijkheden zien om de pilot breder uit te rollen. Hierdoor kunnen we nog meer Stadjsers een aanbod doen. Daarnaast willen we meer de verbinding zoeken met bestaande initiatieven die erop stedelijk niveau al zijn. We denken dan bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van het wijkbedrijf in Selwerd.

Hoe gaan we verder?

De samenwerkingspartners gaan de pilot met een jaar verlengen. Bij de start van het project in 2012 hebben we afgesproken dat de looptijd van deze pilot een jaar is, maar dat we een eventuele verlenging bij voorbaat niet wilden uitsluiten. Dit in afwachting van de ontwikkelingen rondom de AWBZ en de Participatiewet. In dit jaar willen we een aantal accenten leggen. We willen de pilot verbreden door meer partners aan ons te binden en door meer verbindingen te leggen met vergelijkbare initiatieven in onze stad. Ook gaan we bekijken in hoeverre we de samenwerking met het beschutte deel van iederz kunnen gaan intensiveren. Daarnaast willen we inzoomen op de vraag of we financieel voordeel kunnen behalen uit onze aanpak. Tenslotte willen we onderzoeken of deelnemers tevreden zijn.

Bijlage 7: Definitie dagbesteding in de huidige AWBZ

(Bron: inspiratiewijzer voor transitie AWBZ-WMO)

Dagbesteding is een structurele tijdsbesteding met een welomschreven doel waarbij de cliënt actief wordt betrokken en die hem/haar zingeving verleent.

Dagbesteding valt onder de AWBZ-functie Begeleiding. Deze omvat activiteiten aan AWBZ-geïndiceerde met een somatische, psychogeriatrische of psychiatrische aandoening of beperking, of een verstandelijke, lichamelijke of zintuigelijke handicap die matig of zware beperkingen hebben op het terrein van:

- Sociale redzaamheid
- Bewegen en verplaatsen
- Psychisch functioneren
- Het geheugen en oriëntatie
- Het vertonen van matig tot zwaar probleemgedrag

De begeleidingsactiviteiten zijn gericht op het bevorderen, behouden of compenseren van de zelfredzaamheid en zijn bedoeld om opname in een instelling of verwaarlozing van de persoon te voorkomen.

De begeleidingsactiviteiten bestaan uit:

- Ondersteunen bij of oefenen met het aanbrengen van structuur of het voeren van regie
- Ondersteunen bij of oefenen met vaardigheden of handelingen
- Overnemen van toezicht op de persoon

Vernieuwing Sociaal Domein

